

LEHELETNYI TÖRTÉNETEK

GRÁNÁTALMA

Azon az éjszakán az erősödő szélben a gránátalmafa elhullajtotta a leveleit. A fa alatt, a földön csupasz kör támadt, körös-körül heverték a lombok.

Kimiko ámulva látta reggel a lecsupaszított fát, s ahogy az esővédőt kinyitotta, elmélázott a levelek hibátlan körvonalán. Milyen különös, hogy nem túrt bele a lombokba a szél.

A fa tetején egyetlenegy gránátalma fénylett.

– Anyám! – kiáltotta Kimiko. – A gránátalma!

– Lám csak . . . – mondta az asszony. – El is felejtettem. – Fölnézett, az ágak közé, aztán visszament a konyhába.

Milyen magányosak vagyunk, gondolta Kimiko. A verandára hajló ágon a gránátalma is magányos volt és elfeledett.

Körülbelül két héttel azelőtt átjött hozzájuk Kimiko hétéves unokaöccse. A kisfiú azonnal észrevette a gránátalmákat, és küszködve, keservesen fölmászott a fára. Kimiko úgy érezte, megelevenedik körülötte a világ.

– Ott fenn van egy hatalmas gránátalma! – kiáltott oda a verandáról a kisfiúnak.

– De ha leszedem, nem tudok lemászni!

A gyerekek igaza volt. Ha az ember keze teli van gyümölcscsel, bizony, nem nagyon tud lefelé mászni. Kimiko fölnevetett. Édes kicsi fiú.

Míg a gyerek be nem lépett a házba, senki sem gondolt a gránátalmával. És egészen mostanáig megint nem gondolt vele senki.

A gyümölcsöt akkor eltakarták a levelek. Most pedig tisztán rárajzolódott az égre.

Erő volt ebben a gyümölcsben és a fa tövén a lombok körvonalában is. Kimiko odament, s egy bambuszrúddal leverte a gránátalmát.

Olyan érett volt, hogy szinte kicsattantak az oldalán a magok. Villogtak a napfényben, ahogy Kimiko letette a gyümölcsöt a verandán, s a nap valósággal keresztüldöfte őket.

Kimiko kicsit megsajnálta a gyümölcsöt.

Amikor úgy tíz óra felé fenn varrogatott a szobájában, egyszerre Keikicsi hangját hallotta. Lehet, hogy nyitva volt a kertajtó; úgy látszik, egyenest a kertbe ment a fiatalember. Izgatottan, hadarva beszélt.

– Kimiko! – hallotta a lány most az anyja hangját. – Kimiko, Keikicsi van itt! A túból kifűződött a cérna. Kimiko sietősen beleszúrta a tűt a párnába.

– A lányomtól folyton azt hallom, hogy még egyszer látni akar, mielőtt a frontra indulsz. Mi nemigen kereshetünk föl téged meghívás nélkül, te meg nem jössz. Szép tőled, hogy ma végül is . . .

Az asszony kérlelte Keikicsit, maradjon ott ebédre, de a fiún látszott, hogy siet.

– Nahát, legalább egy gránátalmát egyél. Saját termésünk. – Az asszony megint fölkiabált Kimikónak.

A fiú egy szemvillanással üdvözölte a lányt, mintha másra már nem futná az erejéből, amíg kivárja, hogy a lány leér. Kimiko megtorpant a lépcsőn.

Valami melegség szökött a fiú szemébe, s a kezéből kihullott a gránátalma. Nézték egymást és mosolyogtak.

Amikor Kimiko ráeszmélt, hogy özszemosolyognak, a haja tövéig elpirult. Keikicsi hirtelen fölemelkedett.

– Kimiko. Vigyázol magadra?

– És te?

A fiú sarkon fordult, és istenhozzádot mondott az asszonynak.

Kimiko utánanézett a kertkapuból.

– Sietett – mondta az asszony. – Pedig milyen szép ez a gránátalma.

Lehajolt, fölvette a gyümölcsöt.

Igen, akkor ejthette le Keikicsi a gránátalmát, amikor az a melegség a szemébe szökött, s amikor a gyümölcsöt ösztönösen ketté akarta törni. Még nem tört egészen ketté. Fekétében kilátszottak belőle a magok.

Az asszony bevitte a konyhába a gránátalmát, megmosta és odanyújtotta Kimikónak.

A lány föl húzta a szemöldökét, hátralépett, aztán, megint füléig pirosodva, zavartan megfogta a gyümölcsöt.

Mintha Keikicsi megevett volna néhány magot a hasadás széléről.

Kimiko magán érezte az anyja tekintetét, s úgy gondolta, nem való, hogy visszautasítsa a kínálást. Kelletlenül beleharapott a gyümölcsbe. A savanyú íz szétömlött a szájában. S nyomában valami fájó boldogság, beljebb, egyre beljebb.

Az asszony közönyösen fölállt.

Odament a tükörhöz, leült elébe. – Nézd csak a hajamat, ide nézz. Ilyen fejjel búcsúztam el Keikicsitől, micsoda szegény.

A lány hallotta a fésű surrogását.

– Amikor apád meghalt – mondta lassan az asszony –, nem mertem fésülni. Valahányszor fésülni kezdtem, elfelejtettem, mit csinálok. Amikor magamhoz tértem, az volt az érzésem, az apád ott áll, és várja, mikor fejezem már be.

Kimikónak az jutott eszébe, hogy az anyja mindig megette az apja tányérjáról a maradékot.

Úgy érezte, valami magához húzza, valami boldogság, amitől sírnia kell.

Az anyja biztosan azért adta oda neki a gránátalmát, hogy ne kelljen a gyümölcsöt eldobnia. Csakis azért. Mert szokásává lett, hogy a dolgokat nem szabad eldobni.

Magára maradva ezzel a csak-neki-szóló boldogsággal, Kimiko röstelkedett kicsit az anyja előtt.

Mert ez a búcsúzás szívbeli volt akkor is, ha a fiú nem vette észre. És úgy érezte, most már akármeddig tud várni rá.

Odanézett az anyjára. A nap végigpásztázta a keménypapírból készült ajtót, egészen a tükörig.

Neki még mindig a térdén volt a gránátalma. Nem mert beleharapni.

GERGELY ÁGNES fordítása

KAMÉLIA

A háborút követő második őszi négy családban születtek gyerekek abból a tíz házból, ami a szomszédságunkat jelentette.

A legidősebb anya volt a legtermékenyebb: ikreket hozott a világra. Az egyik kislány két hét múlva meghalt. Anyjának annyi teje maradt, hogy adhatott belőle a szomszédba is, ahol két fiú után született meg az első kislány. A névadásra engem kértek fel, és én a Kazuko nevet választottam. E név írásjegye alighanem nehéz és rendhagyó olvasatú, én pedig nem akartam megnehezíteni a gyermek életét – mégis, azért döntöttem így, mert ez egyszersmind a „béke” szó írásjegye is.

A két iker tehát lány volt, és velük együtt négyen voltak lányok az öt gyerek közül, akik a szomszédságunkban születtek. Az emberek nevetve mondogatták, hogy ez már az új alkotmány következménye, én pedig a tréfában is csak azt éreztem: a békét.

Nyilván merő véletlenségből történt, hogy az újszülöttek négyötöde kislány lett, és valószínűleg a többi szomszédom is bőségesen részesült a gyermekáldásban, de azon az őszi országzerte nagyon sok kisbaba született. Igen, ez a béke ajándéka volt. A születések száma a háború alatt megcsappant, most pedig megnőtt, nagyon is természetesen, hiszen az ifjú férjek hazajöttek a háborúból. Ám nemcsak a visszatért katonák családjában születtek kisbabák. Olyan házaknál is mutatkozott gyermekáldás, ahol a családapák végig otthon maradtak. Középkorú házaspároknak is váratlanul gyermekük született. A biztonságérzés, amit a háború vége jelentett, sok kisgyereket segített erre a világra.

Semmi sem mutatta kézzelfoghatóbban a békét ennél a legszemélyesebb és legöszönösebb jelenségnél, amely közömbös volt a vereség, a nélkülözés és a népességi problémák iránt. Mintha valami elfojtott tavasz tört volna elő, vagy a már fonnyadt fű indult volna sarjadásnak. Az ember legnagyobb jutalma az, ha túlél valamit, ha felszabadul valami nyűg alól. Ez volna az igazi hozsánna a békéhez. Lehet, hogy alapjában véve állati dolog – de mégiscsak emberi együttérzés sugall.

A kisbabák kétségtelenül segítettek szüleiknek, hogy feledni tudják a háború pusztítását.

Nekem, ötvenéves koromra, a háború vége nem hozott gyermekáldást. A

hosszú házasság csak eltompított bennünket a háború alatt; szokásainkat nem változtatta meg a béke visszatérte sem.

Arra ébredtem a háborúból, hogy életem alkonya közeleg. Próbáltam meggyőzni magam, hogy nem így van, de a vereség testi-lelki hanyatlást hozott. Mint ha hazánk és korunk letűnőben volna, én pedig csöndes magányomban egy másik világból szemlélném az élet fölizzását.

A négy anya közül az egyetlen fiú édesanyja volt a legfiatalabb. Bár amúgy elég erősnek látszott hozzá, törekeny alkata mégis meglasztotta a szülést. Beszéltek, hogy a második napon, amikor már képtelen volt fekve, katéteren keresztül vizelni, fölkelte. Most született az első gyermeke, előzőleg egyszer már elvetélt.

Tizenhat éves lányomat nagyon érdekelték az újszülöttek. Sorra látogatta azokat a családokat, amelyeknél otthon érezte magát, és gyakran beszélt róluk. Amikor váratlanul el-elszaladt hazulról, mindig valamelyik csecsemőt ment meglátogatni. Mintha valami hirtelen támadt, ösztönös vágy ragadta volna magával.

– Simamuráéknál, azt mondják, visszajött a második kisbaba – közölte a lányom egy alkalommal, mikor mellém telepedett. – Mit gondolsz, valóban így van?

– Nem hinném.

– Nem?

A lányom csalódottnak látszott. De lehet, hogy nem is annyira csalódott volt, inkább csak kifulladt a szaladástól. A választ magam sem tudtam biztosan. Talán tévedtem, amikor olyan gyorsan adtam tagadó választ.

– Újra meglátogattad a Simamuráék gyerekeit? – kérdeztem csöndesen.

Bólintott.

– Olyan szép gyerek?

– Korai volna még rámondani.

– Igazán?

– Simamura asszony bejött a szobába, amíg a kisbabánál ültem. Azt mondta, hogy ez a másik kisbaba, amelyik újra visszatért. Volt egy másik gyereke is, emlékszel? Azt hiszem, arról beszélt.

– Különös. – Homályos választ adtam, bár ismét hajlottam a tagadásra. – El tudom képzelni, hogy egy anya ilyesmit érez. De azért furcsállom. Azt sem tudjuk, vajon a másik fiú volt-e vagy lány. Hiszen meg sem született.

– Persze. – Lányom kurtán bólintott.

Én még mindig kényelmetlenül éreztem magam, de a lányom szemmel láthatóan nem vette nagyon lelkére a dolgot, s ezzel beszélgetésünk véget is ért. Mivel a vetélés a hatodik hónapban történt, talán mégiscsak meg lehetett volna tudni a kisbaba nemét; de nem beszéltem többé egy szót sem az egészeiről.

A Simamura házaspár egybehangzóan állította, hogy az előző kisbaba tért vissza – valami ilyesfélét hallottam az egyik szomszédunktól is.

Először beteges képzelgésnek tartottam a dolgot, azért adtam tagadó választ a lányom kérdésére, de ha jobban meggondolom, nem is volt olyan beteges elképzelés. Az ilyen hitek mindennaposak voltak a múltban, a közvélemény nem talált bennük semmi kivetnivalót. Nem haltak ki napjainkban sem. Simamuráék, azt hiszem, mindenkinél nagyobb bizonyossággal érezték, hogy a másik kisbaba született újjá. S még ha mindez nem lehetett is több pusztá érzégségnél, nekik kétségkívül vigaszt jelentett és boldogságot.

Az előző gyerek egy háromnapos szabadság gyümölcse volt, abból az időből, amikor Simamura egységét áthelyezték. A férfi messze járt hazulról, mikor a vetélés történt; a második kisbaba pedig több mint egy évvel a hazatérése után született. A fájdalomért örömet nyújtott cserébe a sors.

A lányom úgy beszélt a „másik kisbabáról”, mintha az tökéletes emberi lény lett volna, de természetesen senki más nem tartotta annak. Talán csak Simamuráék gondoltak rá úgy, mintha valóban élt volna. Magam sem tudtam megmondani, vajon élt-e vagy sem. Létezett az anyaméhben – ez minden. Nem látta meg a napvilágot, talán lelke sem volt. De oly kevés e földön a választási lehetőség; lehet, hogy neki jutott a legtisztább és legboldogabb élet. Akárhogy is, áradt belőle valami – valami mohó élni akarás.

Azt természetesen senki sem vitathatná, hogy ez a magzat és a másik ugyanazokból a sejtekből származott. A vetélés és a terhesség közötti fiziológiai vagy pszichológiai kapcsolatot sem tudjuk teljes biztonsággal felismerni. Nem ismerhetjük az életösztön eredetét. Nehezen tudnánk megmondani, vajon az előző élet és a későbbi élet függetlenek-e egymástól, vagy az egész élet csak egyetlen folyamat része. A józan ész azt sugallja, hogy az első, a halott gyermek újrászületésének fogalma tudománytalan, és nincs tovább. Ám éppen olyan nehéz bizonyítékot találni arra, hogy nincs újjászületés, mint arra, hogy van.

Ösztönösen együtt éreztem a Simamura házaspárral, és még az elvetélt magzattal is, amely egészen addig semmit sem jelentett számomra. Úgy gondoltam rá, mint valakire, aki élt.

Simamura asszony, akit olyan fából faragtak, hogy a szülés utáni második napon mindenáron ragaszkodott a fölkeléshez, szerette a takaros rendet és a csinos holmikat. A lányom gyakran fordult hozzá a kötésével és az iskolai kézimunkagondjaival. Simamura asszony, amíg a rokonai a tokiói bombázások elől nem kerestek nála menedéket, egyedül élt az édesanyjával, és a lányom mindig nagyon jól érezte magát náluk. Én voltam akkoriban a környék tűzvédelmi megbízottja, és elég sokat aggódtam az öregasszony miatt és állapotos leánya miatt is, akinek a férje odavolt a háborúban.

Tűzvédelmi parancsnokot azért csináltak belőlem, mert a szomszédságban a férfiak közül egyedül én tartózkodtam napközben otthon. Talán azért is esett rám a választás, mert félnék természetű lévén, nemigen utasítottam az embereket. Az éjjeli őrszolgálatot jól el tudtam tölteni olvasással és írással, s minden igyekezetem arra irányult, hogy ne zavarjam meg az emberek álmát. Ellenőrző körúton senkit sem ébresztettem föl, és szerencsére Kamakurában nemigen volt rá szükség.

Egy este, szilvafavirágzás idején, fénysugár szűrődött ki Simamuráék konyhájából. Ahogy a kertkapun belépve megpróbáltam a fényt jobban szemügyre venni, sétabotom leesett a kerítés túlsó oldalán. Azt gondoltam, másnap elmegeyek érte, de nem mentem, mert eszembe jutott, hogy egy nyugati sétapálca, amelyet éjjel ejtettek el, egy olyan ház előtt, ahol csak asszonyok laknak, mozgásba hozhatja az emberek képzeletét.

Simamura asszony hozta vissza a botot másnap délután. Odahívta a lányomat a kapuhoz.

– Ezt apád ejtette el tegnap éjjel, az ellenőrző körútján.

- Az én apám? Ugyan hol?
- A hátsó kertkapunk mögött.
- Nem is értem. Apám szórakozott ember.
- Talán csak sötét volt.

Az én szomszédságom Kamakurában a hegyhez közel, egy kis völgyben van. Légitámadás vagy légiriadó esetén én voltam mindig az első, aki menedéket kerestem. Amikor lemásztam a barlangba, amely óvóhelyünkül szolgált, szemügyre vehettem az egész környéket.

Aznap repülőgép-anyahajóról felszállt gépek támadása folyt kora reggel óta. Dübörgött minden körülöttünk, heves lövöldözés zaja hallatszott.

– Erre, Simamura asszony, gyorsan, gyorsan – figyelmeztettem, néhány lépésre eltávolodva a barlangtól.

– A madarak, a kismadarak. Nézze, hogy megrémültek.

Két vagy három kismadár remegett egy nagy szilvafán. Megpróbáltak egyik ágról a másikra repülni, de fejvesztettségükben összevissza verdestek a szárnyaikkal, s nem jutottak semmire. A szárnyacskák valósággal görcsbe rándultak az ágak közötti keskeny résben. A kismadarak, még ha elértek is egy-egy ágat, képtelenek voltak megkapaszkodni, csak csapkodtak a szárnyukkal, és úgy látszott, hogy lábbal előre mindjárt lezuhannak.

Simamura asszony a barlangból figyelte a reszkető madarakat. Kezét összekulcsolta a térdén, úgy nézte őket.

Valami éles süvítéssel csapott be mellettünk, a bambuszerdőbe.

Az újjászületett Simamura gyermek története iránti rokonszenv juttatta eszembe azokat a reszkető madarakat. Simamura asszony ott, akkoriban várta az első gyermekét.

A másodikat minden baj nélkül hozta világra.

Sok asszony elvetélt a háború alatt, és keveseknek sikerült a szülés. Mindennaposak voltak a női betegségek. Most pedig, ezen az ősön, tíz házban öt kisgyermek született.

Amikor a lányommal végigsétáltam a Simamuráék háza melletti utcácskában, láttam, hogy a sövénynél virágba borult egy kamélia. Nagyon szeretem a kaméliát, talán azért, mert ősszel virágzik.

Hirtelen elszomorodtam, sajnáltam a gyermekeket, akikről a háború megtagadta a napvilágot, és sajnáltam az életet, amely tőlem illant el a háború alatt. És szerettem volna tudni, vajon ez az élet újjászületik-e másban, egyszer, valahol.

E. GÁBOR ÉVA fordítása

BAMBUSZHAJÓK

Akiko letette a vödört a mályvarózsák mellé, letépett a szilvafa alatti bambuszlól néhány levelet, hajókat csinált belőlük, és ráúsztatta őket a vödör vízre.

– Nézd, hajók. Érdekes, ugye?

A kisfiú odaguggolt a vödörhöz és a hajókra bámult. Aztán fölneézett Akikóra és elmosolyodott.

– Akiko azért csinálta neked ezeket a szép hajókat, mert olyan jó kisfiú vagy. Akiko játszik veled, ha jó leszel – mondta a gyerek anyja, és bement a házba.

A kisfiú Akiko vőlegényének az öccse volt. Akiko azért ment ki a kertbe, mert érezte, hogy az anya négy szemközt akar maradni az ő apjával. A kisfiú rosszködni kezdett, ezért kivitte magával. Ez a gyerek volt a vőlegénye legkisebbik öccse.

A kisfiú benyúlt a vödörbe és megkavarta a leveleket. – Harcolnak – mondta. Nagyon tetszett neki az összekeveredő bambusz hajóraj.

Akiko odébb ment, kicsavarta a mosás közben otthagyt kimonót, és a szárítórúdra akasztotta.

A háború már véget ért, de Akiko vőlegénye még nem jött vissza.

– Harcoljatok – mondta a kisfiú, még erősebben kavargatva a vizet. – Harcoljatok keményebben!

– Összevissza fröcskölöd magad.

– De ha egyszer nem akarnak mozdulni!

Valóban: mihelyt kihúzta a kezét, a levelek meg se moccantak, csak lebegtek a vízen.

– Kivisszük őket a ház mögé, a patakra. Az majd megmozgatja őket.

A kisfiú összeszedte a bambuszhajókat. Akiko a mályvarózsákra öntötte a vizet, és visszavitte a vödört a konyhába.

Kis ösvény vitt le a patakhöz. Akiko fölállt egy kőre a sodrással szemben, és egyenként vízbe dobálta a leveleket.

A kisfiú elragadtatottan tapsolt. – Az enyém győz! Nézd, nézd!

Szaladni kezdett lefelé, nehogy szem elől veszítse az élen haladó hajót.

Akiko az utolsó leveleket is bedobta, aztán a kisfiú után indult.

Hirtelen arra gondolt, ügyelnie kell, hogy teljesen letegye a bal lábát a földre.

Gyermekparalízise volt, a bal sarka nem érte a földet, a sarok kicsi és puha maradt, a lábfej boltozata pedig magas lett. Akiko nem tudott se kötéllel ugrálni, se kirándulni. Már beletörődött, hogy csöndben, magányosan éli le az életét. Akkor váratlanul eljegyezték. Önbizalommal töltötte el, hogy megpróbálhatja lelki-erővel legyőzni a testi hibát, s attól fogva nagyon komolyan gyakorolta, hogy járás közben letegye a bal lábát a földre. A bal láb tüstént felhólyagzott, de Akiko makacsul gyakorolt tovább. Aztán jött a háborús vereség, akkor abbahagyta. A hólyagok hegét úgy viselte a sarkán, mint valami csúnya fagyás nyomait.

Nagyon-nagyon régóta most lépett rá először a bal sarkára, azért, mert a kisfiú a vőlegénye öccse volt.

A keskeny patakocskát benőtte a gaz. Három-négy hajó meg is akadt benne.

A kisfiú, vagy tízlépésnyire előtte, a hajók után bámult, észre se vette, hogy a lány utána ment. Nem érdekelte, Akiko hogyan jár.

A gyerek tarkójának homorú íve eszébe juttatta a vőlegényét. Szerette volna magához ölelni a kisfiút.

A gyerek anyja kijött a házból, köszönetet mondott Akikónak, és kézen fogta a gyereket.

– Viszontlátásra – mondta a kisfiú egyszerűen.

Vagy elesett a vőlegénye, vagy fölbontották az eljegyzést, gondolta Akiko. A férfi valószínűleg úgyszólván csak háborús érzélgősségből akart feleségül venni egy nyomorékot.

Nem ment be a házba. Inkább elment a szomszédban épülő új házat megnézni. A legnagyobb ház volt a környéken, mindenki megbámulta. Az építkezés a háború alatt leállt, a faanyagtarólot magas gyom nőtte körül, aztán egyszer csak hirtelen újra megindult a munka. A kapu mellé két ideges fenyőt is ültettek.

Akiko úgy érezte, a ház kemény és hajthatatlan, nincs benne lélek. Pedig ugyancsak sokablakos ház volt. A vendégszobának szinte nem volt fala, mind a négy oldaláról ablak nyílt.

A szomszédok összesúgtak, vajon miféle ember jön ebbe a házba, de senki nem tudott biztosat.

SZILÁGYI TIBOR fordítása

TUBARÓZSA

Három év óta Komija minden nyáron meghívta felesége volt osztálytársait, hogy a tubarózsa éjszakai virágzását megnézzék.

– Gyönyörű – mondta Murajama asszony, aki elsőként lépett be a szalonba.

– Nézzék csak, mennyi virág! Alighanem több, mint tavaly. – Elgondolkodva téblábolt a tubarózsa körül. – Legutóbb hét volt, azt hiszem... Ma este vajon mennyi?

Az ódivatú, nyugati stílusú faház óriási szalonjában az asztalt már korábban a fal mellé tolták, és a tubarózsát helyezték a középpontba, egy kerek állványra. Maga a cserép Murajama asszony térdéig sem ért, de a tubarózsa úgy megnőtt, hogy kissé fel kellett rá nézni.

– Álomország virága... fehér álomvirág... – Az asszony ugyanazt mondta, mint tavaly nyáron. Tavalyelőtt, amikor először látta ezt a virágot, ugyanezt mondta, csak még meghatottabb hangon.

Közelebb lépett, felfelé bámult még néhány pillanatig, azután Komijához fordult, hogy a meghívást megköszönje. A férfi mellett egy kislány állt.

– Tosiko, köszönöm a mai estét! Csinos nagylány lettél... A tubarózsa is kétszeres erővel virágzik – de amint látom, te is!

A lány rápillantott és hallgatott. Se riadtság, se mosoly nem volt a tekintetében.

– Rengeteg munkája lehetett – fordult most Murajama asszony Komijához –, amíg ezt a pompát itt létrehozta.

– Azt hiszem, a mai este lesz a fénypont. (Ezért is küldtem olyan hirtelen a meghívást – Komija még ezt szerette volna mondani, de valahogy a hangjában elakadt a lendület.)

Murajama asszony Kugenumában lakott. De nem a tengerparti városka közelsége volt elsősorban az oka, hogy ma este elsőként érkezett meg Hajamába.

Komija csak ennyit szólt a telefonba: „Ma este.” Murajama asszony erre sorra feltárcsázta tokiói barátnőit, majd visszahívta Komiját, és megmondta a választ. Az öt meghívott közül kettő nem ér rá, a harmadik a férjét várja, Imazato asszony és Ómori asszony viszont feltétlenül eljön.

– Csak hárman leszünk az idén? – csodálkozott Ómori asszony. – Elhozhatom Simaki Szumikót . . . ? Ő még úgysem látta a tubarózsát.

– Talán az egyetlen az osztályból, aki még nem ment férjhez – mondta Murajama asszony.

Tosiko felállt, és a tubarózsa mögött kifelé indult.

– Tosiko – hívta vissza az asszony. – Nézzük meg együtt.

– Én már láttam, amikor virágzik.

– Akkor láttad, amikor virágzik? Az édesapáddal . . . ? Tosiko, milyen a virágzó tubarózsa?

A lány kiment, rá se nézett az asszonyra.

Murajama asszony visszaemlékezett rá, hogy két évvel ezelőtt Komijától azt hallotta, a tubarózsa úgy virágzik, mint a szellőben ringatózva szirmot nyitó lótosz.

– Talán Tosiko nem szereti látni az anyja barátnőit. Talán nem akar hallani az anyjáról – tűnődött Murajama asszony. – Mégis örülnék neki, ha Szacsiko itt volna és együtt nézhetnénk ezt a csodavirágot. Bár, ha Szacsiko itt volna, talán Komija úr nem foglalkozna ennyit a tubarózsával . . .

Komija hallgatott.

Murajama asszony akkor látta először a tubarózsát, amikor két évvel ezelőtt, egy nyári este ájtott, hogy Komiját a külön élő Szacsikóval összebékítse. Azután Komijától engedélyt kért, hogy Szacsiko barátnőivel együtt még egyszer megnézhesse, ahogy a tubarózsa virágzik.

Fékcsikorgás hallatszott, megérkezett Imazato asszony. Elmúlt fél tíz. A tubarózsa az éj beálltával kibontja virágát, s hajnali két-három órára elhervad. Egyetlen éjszaka az élete. Húsz perccel később megjött Ómori asszony s vele Simaki Szumiko.

Murajama asszony bemutatta Szumikót Komijának, és azt mondta:

– Ugye, milyen irigylésre méltóan fiatal? Nagyon szép, talán ezért nem megy férjhez.

– Inkább azért, mert gyöngé az egészségem – mondta Szumiko, és csillogó szemmel nézte a tubarózsát. Ő volt az egyetlen, aki még nem látta. Álldogált előtte, lassan körbejárta, bámulta, odatartotta hozzá az arcát.

Hosszúkás levelek végén, vaskos szárazon nőttek a virágok. Fehér, óriási szirmukat meg-meglebbentette az ablakon beáradó szellő. Különös virág ez. Nem hasonlít se a keskeny, hosszú szirmú fehér krizantémhoz, se a fehér dáliához. Van benne valami álombeli. Az állvány fölött három száron haragoszöld levelek tömege ágaskodott, közbül rengeteg virág. Kaktuszszerű az egész képződmény, levélből levelet hajt, hosszú bibét ereszt a virága.

Az álmélkodó Szumiko szinte odavonzotta maga mellé Komiját, de mintha észre sem vette volna, hogy a férfi odalép hozzá.

– Japánban többfelé foglalkoznak manapság tubarózsával – mondta a férfi –, de ritkaság, hogy egyetlen éjszaka tizenhárom virágot hozzon. Nálam évente hat-szor-hétszer is virágzik, de soha nem volt még ennyi virága, mint éppen ma este.

Komija elmagyarázta, hogy az, ami most még csak csukott lilomnak látszik, holnap estére kifeslik. A leveleken levő borsónyi kitüremkedésekre mutatva elmondta, hogy az egyikből levél, a másikkól bimbó lesz. Egy hónapba telik, míg kinyílik egy ilyen bimbó.

Szumikót a virág édes illata lengte körül, liliomillatnál édesebb, de nem olyan bántóan erős illat.

Még akkor is a tubarózsát nézte, amikor odalépett a székhez.

- Hegedűszo . . . Ki játszik?
- A lányom – válaszolt Komija.
- Szép muzsika . . . Mi ez?
- Ez?

– Olyan, mint a tubarózsa – mondta Ómori asszony.

Szumiko egy darabig a mennyezetet bámulta, azután kiment a kerti pázsitra. A kert végében mormolt a tenger. Amikor Szumiko visszajött, így szólt:

– A kislánya odafönn van, az erkélyen. Ott játszik. Nem nézi a tengert, hátat fordít neki. Jobb ez így . . . ?

SOMORJAI SZABÓ MÁRIA fordítása

Japán fajaragás a XIX. századból